

UNIVERZITA PALACKÉHO
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra dějin umění

Prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.

Oponentský posudek doktorské disertační práce

Mgr. Pavla Hlušičková:

Antonio Campi (1523 – 1587). Mezi manýrou a barokem. Disertační práce, Praha 2015.

I. sv.: 404 stran textu, II. sv.: 381 obr. příloh, CD . Univerzita Karlova v Praze, Katolická teologická fakulta, Ústav dějin křesťanského umění, školitel: doc. PhDr. Martin Zlatohlávek, Ph.D.

Rozsáhlá problematika cremonského uměleckého centra manýrismu v časovém okolí Tridentského koncilu se stala širokým základem předkládané disertační práce Mgr. Pavly Hlušičkové. Disertantka se byla nucena zabývat celou řadou uměleckých osobností, v jejichž společnosti se Antonio Campi jako příslušník významného uměleckého klanu – a to nikoli okrajový – narodil, vyrůstal, byl umělecky školen a do jehož umělecké produkce se zapojil.

Osobnost Antonia Campiho je příznačně poznamenána ideály doby post-leonardovského multidisciplinárního italského umění. Důkladně se vzdělával a uplatnil se kromě svého hlavního oboru – malířství jako kreslíř, grafik, sochař, historik a spisovatel. Mezi jeho vzory patřili podle autorky monografie prokazatelně umělci „ze Zaalpí, Parmy, Mantovy, Ferrary, Florencie, Janova a Říma“ a z autorkou jmenovaných ovlivnily Antonia Campiho například vzory staršího bratra Giulia, Camilla Boccaccina, Parmigianina, Correggia, Giulia Romana, Cambiasa, Savolda, Salviatiho, Alessandra Allorih, samozřejmě Michelangela, ale i Dürera nebo Heemskercka.

Za významný pro Campiho autorka zaznamenává myšlenkový svět kardinála Karla Boromejského, jenž se s Campim znal, a celého tridentského teologického okruhu a jeho požadavků na malířství. Pro budoucí vývoj si autorka všímá Antoniova rozpracování kontrastu světla a stínu v obraze, i když nemohu souhlasit s její závěrečnou větou, že Antonio Campi podle ní osciluje kromě jiných stylových zaměření i mezi „šerosvitnou malbou raného baroka“. Ani Caravaggiovo temnosvitné malířství, k jehož předchůdcům v jistém smyslu Antonio Campi jistě patřil, nelze podle mého názoru ještě naplno nazývat barokem, přestože k němu Caravaggio ve své zralé a pozdní tvorbě položil základy.

UNIVERZITA PALACKÉHO
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra dějin umění

Prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.

Disertační spis Pavly Hlušíčkové je rozsáhle koncipován, důkladně koncepčně a metodologicky promyšlen a postaven na rozsáhlém studiu originálních italských pramenů, podstatné sekundární literatury a hlavně zásadní autopsie studovaných uměleckých děl. Struktura práce nejprve dělí do jednotlivých badatelských století postupnou proměnu pojmání osobnosti a díla Antonia Campiho a potom teprve shrnuje do výsledného vlastního autorčina celku Campiho život a umělecké etapy. Následně podrobně zpracovává jednotlivá desetiletí umělcova života a zařazuje do nich podle předpokládaného vzniku jednotlivá díla, která podstatným způsobem všestranně kontextuálně komentuje. Po vykonání zmíněné důkladné analytické historické, znalecké, obsahové a interpretační komparistiky Campiho téměř půlstoletí životní tvorby syntetizuje autorka v závěrečné části práce Campiho dílo postupně v kritice formálních proměn, stylových proměn a myšlenkových kontextuálních struktur, než vysloví závěrečné hodnocení výsledků svého zkoumání.

Autorka nepochybně přispěla velmi podstatným dílem ke zkoumání nejen monograficky zpracovaného umělcova díla, ale i celého období cremonske a zčásti i milánské nebo lombardské malby. Malířství Antonia Campiho se v autorčině podání a na základě bohaté obrazové dokumentace včetně komparačního materiálu jeví být jedním z ohnisek toho proudu manýristického myšlení, které se otevíralo dalšímu stylovému směřování, které nakonec vedlo k plnému naplňování tridentského konceptu rozumově uchopovaného a zároveň emocionálně upřímného zobrazování skutečnosti v umění, k tendenci zobrazovat věrnou iluzi skutečnosti, k níž samovolně tíhla širší generace Carracciů, Caravaggia a Reniho a na niž v témže smyslu navázala vlna umění Riberova, Cigoliho, Vouetova a Velázquezova.

V uvedené diachronii se dílo Antonia Campiho zdá ještě plně spočívat v kořenech manýrismu (chybělo mi větší postižení nesporné návaznosti na podněty Jacopa Bassana), v soužití s ostatními manýristickými projevy doby, zálibě v rytmické a lineární hře s drapérií, v dekorativní souhře neiluzivní barevnosti a v „tanečním aranžmá“ štíhlých ženských a někdy drsně zemitých mužských postav. Autorka přesto zdůrazňuje Campiho postupnou proměnu stylů a přístupů, jeho reakci na různá směřování dobových slohových proměn a jejich osobností a má jistě pravdu. Autorka správně zdůrazňuje, že do pozvolné proměny Campiho

UNIVERZITA PALACKÉHO
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra dějin umění

Prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.

stylových přístupů jistě vnesl silné podněty soubor traktátů a spisů, věnujících se v Campiho době tridentským a posttridentským požadavkům na malířskou tvorbu a diskusím o správné podobě malířství (Sv. Karel Boromejský, Lomazzo, Zuccari, Paleotti aj.).

Z vyššího nadhledu se umělecká tvorba Antonia Campiho řadí k tvorbě receptivních osobností typu Giorgia Vasariho, kteří sice nevytvořili vlastní výrazný styl, ale v jednotlivých dílech dokázali dosáhnout na vysokou úroveň uměleckého zpracování i umělecké působivosti a představují v porovnání se současníky vysoký profesionální i stylový standard, který formoval širší dobovou produkci, nastavoval měřítko profesionální kvality a upevňoval stylové normy. Jistá někdy nepříjemná kompaktnost stylu jeho samého se styly jeho kolegů a současníků patří k charakteristice celé internacionálně definovatelné epochy manýrismu.

Doktorská disertační práce Pavly Hlušičkové si zaslouhuje za svůj zevrubný a zároveň velmi poučený přístup uznání. Pokusila se nastavit Campiho osobnosti a tvorbě všechna dostupná zrcadla a zdá se na první pohled, že nezbývají žádná desiderata, pokud nebudou nalezena nová Campiho díla. Zabývala se stejně malířskou jako kreslířskou tvorbou a souvislostmi s grafickou produkcí, nevyhýbala se sondám do vzdálenější minulosti. Znalectví tvorby Antonia Campiho představuje velmi obtížný úkol, vyžadující širší znaleckou shodu. Lze se domnívat, že doktorandčin příspěvek širší diskusi o Campiho díle významně obohatí.

Znalost studované problematiky a hloubka záběru autorčiny práce se nachází na vysoké úrovni a prokazuje její značnou nabytou erudici a bohaté badatelské zkušenosti. Jazyková a literární úroveň práce je velmi kvalitní a autorka pracuje s ověřeným umělecko-historickým způsobem formulace myšlenek. Není sice divu, že se mi podařilo v tak rozsáhlém spise nalézt několik drobných jazykových pochybení a překlepů, což však v případě plánu publikovat práci jistě ještě projde jak autorčinou, tak redakční přísnou kritikou (jen namátkou, v příloze vícekrát: Cremona, dómo, spr. dóm nebo duomo; v textu: okořenit o něco, spr. okořenit čím nebo obohatit o něco aj.). Poznámkový aparát, cenné překlady v originále (a v překladu) uvedených archivních pramenů a soupis literatury jsou na standardní úrovni a většinou vlastní obrazová příloha má sice kolísavou úroveň, závislou na obtížné dostupnosti obrazových předloh, ale přináší cenný badatelský materiál.

UNIVERZITA PALACKÉHO
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra dějin umění

Prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.

Práce, která si jistě vyžádala mimořádné intelektuální a pracovní úsilí a která se prezentuje bohatě poznámkami doloženou textovou podobou, ukazuje, že si její autorka zaslouží obhajobu své práce, k níž ji plně doporučuji. V případě úspěšné obhajoby pak doporučuji udělit Mgr. Pavle Hlušíčkové vědecký titul **doktor**, ve zkratce **Ph.D.**

V Praze dne 2. října 2015

prof. PhDr. Ladislav Daniel, Ph.D.